

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.273> JEL classification: G28, H56, E61, K42, F52
UDC: 338

Олена ПІКУЛІНА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та психології, факультет управління енергетичними та економічними процесами,
Український державний університет науки і технологій, Україна
E-mail: lena.chernovol1987@gmail.com
ORCID iD: 0000-0003-4803-427X

Олексій ПОЧТАМЦЕВ

аспірант,
Університет митної справи та фінансів, вулиця Володимира Вернадського, Україна
E-mail: aleksey80@i.ua
ORCID iD: 0009-0005-9950-5467

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена визначенню ролі фінансового моніторингу в системі забезпечення національної безпеки України в умовах війни.

Мета дослідження – показати значення фінансового моніторингу у забезпеченні стабільності та безпеки держави через протидію легалізації незаконних доходів, фінансуванню тероризму і корупції.

Методи. У ході наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання, зокрема аналіз, синтез, узагальнення, системний підхід та порівняння.

Результати та висновки. Результати дослідження показують, що фінансовий моніторинг в Україні є ключовим інструментом у боротьбі з ризиками, які загрожують економічній і політичній стабільності держави. У 2024 році банківський сектор зареєстрував 1,4 мільйона звернень щодо перевірки фінансових операцій, що свідчить про значне посилення контролю. Система моніторингу організована на трьох рівнях, забезпечуючи ефективну координацію між правоохоронними органами, фінансовими установами та організаціями фінансової розвідки. Заходи з моніторингу сприяють забезпеченню територіальної цілісності, протидії терористичній діяльності, корупції та розкраданню державних коштів. Підвищення стабільності банківської системи та контроль за фінансовими операціями зміцнюють довіру населення, водночас дозволяючи боротися з ухиленням від сплати податків та відмиванням коштів. Кількість перевірок фінансових операцій зросла на понад 100%, однак для ефективної протидії злочинним схемам наголошено на важливості якісного аналізу даних. В умовах воєнного стану адаптація стратегій фінансового моніторингу стала особливо актуальною, адже вона спрямована на забезпечення прозорого і цільового фінансування оборонних та безпекових потреб. Це вимагає розробки стратегічно виправданих і водночас гнучких підходів до управління державними фінансовими ресурсами. Практичне значення дослідження полягає у визначенні шляхів підвищення ефективності фінансового моніторингу для зміцнення національної безпеки.

© Олена Пікуліна, Олексій Почтамцев, 2025

Отримано: 11.02.2025 р.

Рекомендовано до друку: 12.03.2025 р.

Опубліковано: 26.03.2025 р.



Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Пікуліна О., Почтамцев О. Роль фінансового моніторингу в системі забезпечення національної безпеки. *Економічний аналіз*. 2025. Том 35. № 1. С. 273-282. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.273>

Ключові слова: фінансовий моніторинг; національна безпека; корупція; банківська система; воєнний стан.

Вступ

Фінансовий моніторинг у сучасних умовах виступає як один із ключових елементів системи забезпечення національної безпеки України. В умовах високого рівня корупції, який є хронічною проблемою для держави, ефективний фінансовий моніторинг не лише сприяє ідентифікації та запобіганню зловживань у фінансовій сфері, але й забезпечує важливий захист від економічних загроз, що виникають через корупційні дії на різних рівнях влади. Державна здатність до контролю за фінансовими потоками допомагає мінімізувати ризики, пов'язані з відмиванням грошей та іншими видами економічної злочинності, що є важливим аспектом у стабілізації внутрішньої та зовнішньої політики.

Сучасний стан фінансового моніторингу в Україні виявляє диспропорцію між обсягом здійснюваних операцій та їх якістю. Велика кількість звернень та перевірок часто не супроводжується адекватним аналізом та ефективним реагуванням, що знижує загальну ефективність системи [11]. Ця проблема стає ще більш актуальною в умовах воєнного стану, коли потреба в надійному фінансовому контролі значно зростає. Війна внесла додаткові виклики, такі як необхідність фінансування оборонних потреб та відновлення інфраструктури, що вимагає від системи фінансового моніторингу більшої гнучкості та орієнтації на стратегічні цілі національної безпеки.

Питання ролі фінансового моніторингу в системі забезпечення національної безпеки є достатньо дослідженим у вітчизняній науковій літературі. Значна кількість досліджень та публікацій вказує на важливість цієї теми у контексті сучасних викликів для України, особливо в умовах війни та посилення загроз фінансуванню тероризму і відмиванню доходів. Значний внесок у дослідження цієї тематики зробив А. Биковець [1], який аналізує роль фінансового моніторингу в забезпеченні стабільності фінансової системи держави. У його дослідженні наголошується на необхідності інтеграції моніторингових механізмів у стратегічні плани національної

безпеки. О. С. Новак та Н. І. Дідківська [6] у своїх роботах приділили увагу методологічним аспектам фінансового моніторингу, вказуючи на важливість комплексного підходу до аналізу ризиків, пов'язаних із легалізацією незаконних доходів. Є. Середа, О. Сокирко та В. Шепиленко [7] досліджували фінансовий моніторинг як елемент національної безпеки України, акцентуючи увагу на його взаємозв'язку із законодавчими ініціативами. Значну роль у практичному застосуванні фінансового моніторингу відіграють документи, такі як Звіт Державної служби фінансового моніторингу України за 2023 рік [4] та Стратегія економічної безпеки України [8]. Ці матеріали показують динаміку змін у законодавстві та ефективність застосування моніторингових заходів у реальних умовах.

Попри значну кількість літератури з цієї теми, відчувається нестача систематизованого матеріалу, що інтегрує різноманітні аспекти фінансового моніторингу у єдину аналітичну систему і відповідає поточному стану фінансів та національної безпеки. Через це у дослідженні використано останні тенденції та статистичні дані фінансового моніторингу, а також показано значення фінансового моніторингу в умовах військового часу.

Мета статті

Мета статті - показати значення фінансового моніторингу у забезпеченні національної безпеки в умовах війни. Для досягнення мети в ході дослідження показано: актуальність фінансового моніторингу, визначення поточного стану здійснення фінансового моніторингу та його ефективності, показано напрями адаптації фінансового моніторингу до умов військового стану.

Виклад основного матеріалу

Легалізація незаконно здобутих коштів, відома також як відмивання грошей, представляє значний виклик для економічної та політичної стабільності України. Вона порушує нормальну роботу державних інститутів та їх економічних систем, створюючи перешкоди для ринкових реформ і контролю держави над фінансовими системами. Також,

це підриває довіру суспільства до урядових структур і погіршує міжнародний імідж країни. Доходи з кримінальних дій стають фінансовою основою для корупції та організованої злочинності. Це суттєво шкодить економіці, підриває фінансову стабільність, дозволяє злочинцям контролювати економіку, і становить загрозу економічній і національній безпеці [7].

Згідно рейтингу Світового банку Worldwide Governance Indicators, Україна знаходиться на досить низькому рівні боротьби з корупцією. Індикатор «Боротьба з корупцією» показує

сприйняття рівня корупції серед державних службовців та еліт, включаючи як дрібну, так і масштабну корупцію. Визначається показник за шкалою від 0 до 100, де 100 – найкращий показник. У 2023 році в Україні цей показник склав до 26 зі 100 (рис. 1). Хоча загальна тенденція є позитивною і за останні шість років ситуація з корупцією загалом дещо покращилась, в умовах війни корупція стає все більш поширеною на всіх рівнях державного управління, тому плановий показник боротьби з корупцією в 2024 році цілком, на нашу думку, може бути меншим показника 2023 року.

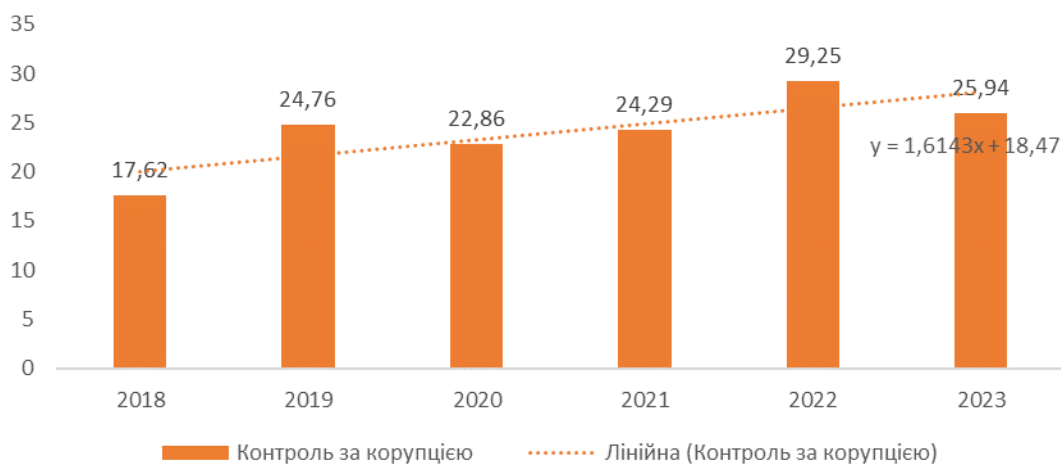


Рис. 1. Місце України у світовому рейтингу контролю за корупцією

Джерело: [15].

Щоб запобігти незаконному збагаченню та корупції явищам держава повинна організувати чіткий механізм контролю, до складу якого входить фінансовий моніторинг. Згідно Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» *державний фінансовий моніторинг* - це комплекс заходів, реалізованих уповноваженими організаціями, метою яких є дотримання вимог законодавства у сфері протидії легалізації доходів, здобутих незаконним шляхом, фінансуванню тероризму, розповсюдженню зброї масового знищення, та інших нелегальних фінансових активностей. Ці заходи включають збір, аналіз та обробку даних про фінансові операції, що проводяться як суб'єктами первинного, так і державного фінансового моніторингу, а також іншими

державними структурами та міжнародними органами. Вся зібрана інформація перевіряється на предмет її можливого зв'язку з фінансовими злочинами. Процеси також передбачають вжиття належних заходів відповідно до українського законодавства для виконання встановлених норм і боротьби з незаконними фінансовими діяльностями [2].

Відповідальною організацією за фінансовий моніторинг є Національний банк України, який має на меті запобігання використанню банківської системи країни для легалізації злочинно здобутих доходів. Національний банк відіграє ключову роль у системі державного фінансового моніторингу, відповідальному за виявлення та протидію незаконним доходам і фінансуванню тероризму. Встановлюючи вимоги до банків та небанківських установ щодо запобігання відмиванню грошей,

Національний банк також контролює дотримання цих вимог [9].

В рамках фінансового моніторингу банки та інші фінансові установи проводять перевірки клієнтів, аналізуючи їхні фінансові транзакції. У випадку виявлення підозрілих операцій, ці установи зобов'язані повідомляти Державну службу фінансового моніторингу та правоохоронні органи [9].

Більшою мірою моніторинг здійснюється у банківських установах. Зокрема, в 2023 році

банками подано 1,4 млн повідомлень про необхідність перевірки, натомість небанківськими установами 5,7 тисяч. Серед небанківських установ найбільш активні у поданні повідомлень були учасники ринку капіталу та організованих товарних ринків, де загальний обсяг повідомлень склав 44.62% від усіх повідомлень від небанківського сектору [5] (рис. 2).



Рис. 2. Кількість повідомлень від учасників ринку капіталу та організованих товарних ринків про необхідність моніторингу

Джерело: [5].

Система фінансового моніторингу, яка є важливою складовою національної системи забезпечення економічної безпеки країни [3], має ієрархічну структуру з трьома основними рівнями, що забезпечують постійну взаємодію між різними органами та організаціями у цій сфері (рис. 3). Взаємодія між цими рівнями забезпечується через постійний обмін інформацією, який критично важливий для оперативного виявлення та реагування на фінансові ризики. Також усі рівні взаємодіють з правоохоронними органами та організаціями, які проводять фінансову розвідку, що дозволяє забезпечувати комплексний підхід до забезпечення економічної безпеки держави.

Державний фінансовий моніторинг активно відслідковує фінансові транзакції та виявляє потенційно ризиковані операції, працює над запобіганням розкрадання державних коштів

та розробляє методи для оптимізації витрат бюджету, забезпечуючи при цьому прозорість валютного ринку та припинення на ньому спекулятивних операцій [12].

Внаслідок цих заходів знижується капіталовідтік за кордон, здійснюється контроль за фінансовими потоками, пов'язаними з наркотрафіком. За результатами фінансових розслідувань здійснюються нарахування податків, припиняється діяльність тіньових ринків і компенсується збиток державі. Система фінансового моніторингу значно зменшує кількість сумнівних транзакцій і конвертації коштів у готівку, тим самим вирішуючи численні важливі завдання у сфері національної економічної безпеки.

В контексті сучасних викликів, які стоять перед економічною безпекою України в умовах війни, особливе значення набуває роль

фінансового моніторингу у протидії легалізації злочинних доходів та іншим фінансовим злочинам. Значна частина таких операцій здійснюється через офіційні фінансові інститути, що робить надзвичайно важливим аналіз діяльності учасників фінансового ринку. Розглянемо як заходи фінансового моніторингу впливають на зменшення та збільшення загроз національної безпеки у табл. 1.

Важливість безперервного удосконалення фінансового моніторингу не може бути переоцінена, оскільки регулярна ідентифікація клієнтів, моніторинг операцій, заморожування незаконних доходів є ключовими для запобігання легалізації коштів та фінансування тероризму. Ці заходи допомагають постійно виявляти нові схеми злочинної діяльності. Розробка ефективної системи фінансового моніторингу вимагає точного стратегічного планування, адаптованого до особливостей фінансової системи, що забезпечує достовірність оцінки ризиків.

Дані рис. 4 показують відчутне збільшення кількості звернень до Державної служби фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг) в останні роки. Зокрема, спостерігається зростання повідомлень, що стосуються як обов'язкового моніторингу, так і

внутрішнього контролю, включаючи звіти про порогові та підозрілі операції.

У 2024 році спостерігаються значні зміни в кількості повідомлень, що надходять до Державної служби фінансового моніторингу України [5]. Серед різних категорій звернень відмічається різке збільшення у випадках внутрішнього моніторингу підозрілих фінансових операцій на 118,45%, що свідчить про активізацію зусиль з виявлення потенційно незаконних транзакцій. Значний приріст, майже на 98,31%, спостерігається також у звітах, що стосуються як обов'язкового, так і внутрішнього моніторингу. Це може вказувати на підвищену ефективність системи у виявленні змішаних типів транзакцій [4]. Однак, кількість запитів щодо моніторингу фінансових операцій суттєво знизилася, зменшившись на 86.16%. Це може бути результатом вдосконалення методів роботи служби, які дозволяють зменшити кількість необхідних запитів за рахунок підвищення точності первинного аналізу даних. Також зростання на 9,99% у сфері обов'язкового моніторингу порогових транзакцій вказує на те, що система продовжує активно відслідковувати та аналізувати великі фінансові потоки, що перевищують встановлені порогові, гарантуючи тим самим їхню прозорість та відповідність законодавству [4].



Рис. 3. Три рівні фінансового моніторингу, що забезпечують національну безпеку

Джерело: [3].

Таблиця 1. Вплив заходів фінансового моніторингу за напрямками діяльності на загрози економічній безпеці, що пов'язані з легалізацією злочинних доходів

Сфери фінансового моніторингу	Загрози, що мінімізуються	Позитивні наслідки для економіки
Протидія фінансуванню тероризму	Втрата територіальної цілісності; неправомірне використання фінансів	Захист національної території та припинення нелегальних транзакцій
Забезпечення цілісності державних фінансів	Нестача державних ресурсів; поширення корупції	Охорона державного бюджету та посилення контролю над фінансами
Стабілізація банківської системи	Підрив банківської стійкості; втрата довіри клієнтів	Підтримка банківської надійності та відновлення довіри населення
Контроль за легальністю фінансових операцій	Ухилення від податків; відмивання кримінальних доходів	Забезпечення прозорості фінансових операцій та збільшення податкових надходжень
Захист від незаконного капіталовідтоку	Відтік капіталів; зниження інвестиційної привабливості	Збереження внутрішніх інвестицій та стабілізація валютного ринку
Боротьба з кіберзлочинністю	Шахрайство в онлайн-банкінгу; втрати фінансових активів клієнтів	Захист активів клієнтів та забезпечення інформаційної безпеки
Забезпечення прозорості фінансового ринку	Поширення неякісних фінансових інструментів; падіння інвестиційної довіри	Виявлення невартісних активів та відновлення ринкової впевненості
Страхування від фінансових шахрайств	Зниження стабільності страхового ринку; погіршення довіри до страхових послуг	Зміцнення надійності страхових компаній та відновлення довіри споживачів

Джерело: [6].

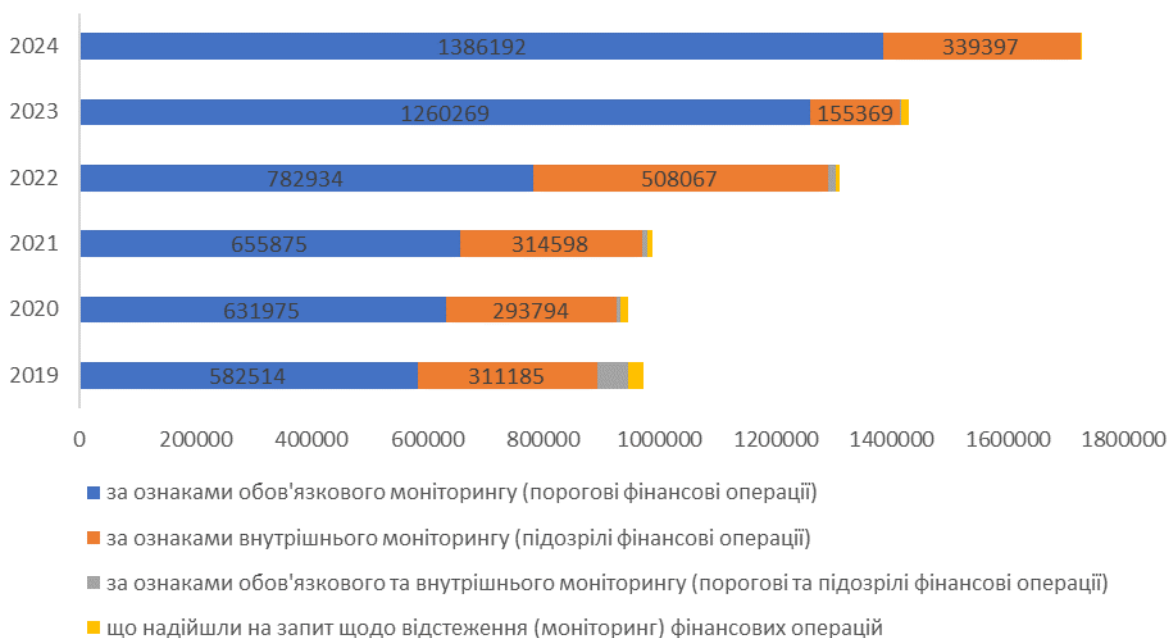


Рис. 4. Динаміка отриманих Держфінмоніторингом повідомлень в розрізі ознак фінансового моніторингу в 2019–2022 рр., од.

Джерело: [5].

Як наслідок, можна побачити, що такий різкий приріст запитів на перевірку операцій призводить до покращення ефективності вирішення проблеми відмивання коштів, що зафіксовано організацією *Tax Justice Network*, яка створила світовий рейтинг Фінансової прозорості. Згідно даного рейтингу відповідність стандартам по запобіганню відмивання коштів покращилася за останні роки і Україна піднялася з 38 позиції на 35.

Однак слід зазначити, що дослідження феномену фінансової безпеки та розроблення стратегічних підходів передбачають застосування методології, яка базується на законі переходу кількісних змін у якісні, відповідно до діалектичного методу аналізу. Якщо кількість заявок на перевірку зросло в

декілька разів, то стан проблеми покращився в рамках 10%.

Аналіз впливу заходів фінансового моніторингу на економічну безпеку демонструє їх значну роль у попередженні та виявленні фінансових злочинів, які можуть підірвати стабільність держави [13]. Ефективне впровадження механізмів фінансового контролю сприяє не тільки утриманню фінансової стабільності, але й збереженню цілісності територій, боротьбі з корупцією, та збільшенню державних доходів, що в свою чергу підвищує загальний рівень економічної безпеки країни [6].

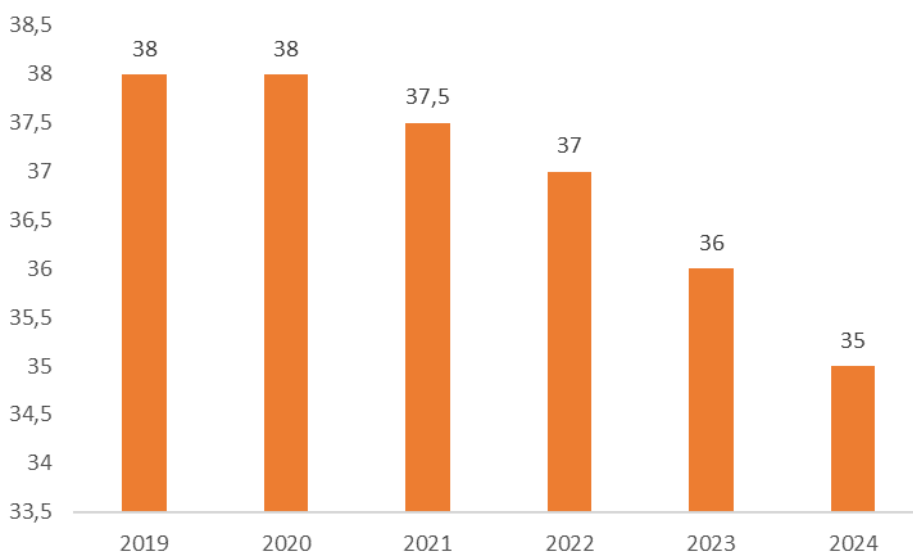


Рис. 5. Ефективність вирішення проблеми відмивання коштів

Джерело: [10].

В умовах воєнного стану, система національної безпеки України вимагає інтегрованого підходу, який охоплює оцінювання та адаптацію до нових викликів і загроз, удосконалення законодавчої бази, ефективного керування фінансовими ресурсами, а також розроблення гнучких стратегій оборони. В цьому контексті фінансовий моніторинг виконує декілька важливих функцій:

1. Він допомагає ідентифікувати та запобігати легалізації коштів, здобутих
2. незаконним шляхом, що є критичним для збереження економічної стабільності,

важливого аспекту національної безпеки [14].

3. Фінансовий моніторинг допомагає виявляти та зупиняти фінансування
4. терористичних дій, які безпосередньо загрожують національній безпеці та можуть призвести до втрати життів та руйнування інфраструктури.
5. Цей процес контролює фінансування діяльності, пов'язаної з розробкою
6. та поширенням зброї масового знищення, що представляє загрозу як на національному, так і на міжнародному рівнях.

7. У воєнний час, фінансовий моніторинг відіграє важливу роль у
8. спрямуванні коштів на виробництво та придбання озброєння і військової техніки, забезпечуючи таким чином обороноздатність держави [1].

Висновки

Отже, фінансовий моніторинг в Україні є критичним інструментом у боротьбі проти легалізації незаконних коштів і корупції, що загрожують економічній і політичній стабільності держави. У 2024 році банківський сектор активно взаємодіяв з системою фінансового моніторингу, зареєструвавши 1,4 мільйона звернень щодо перевірки фінансових операцій. Система організована на трьох рівнях, що забезпечує координацію між правоохоронними органами, фінансовими установами та організаціями фінансової розвідки. Заходи фінансового моніторингу

сприяють національній безпеці, зокрема захисту територіальної цілісності, боротьбі з фінансуванням тероризму, запобіганню корупції та розкраданню державних фінансів. Стабілізація банківської системи підвищує довіру населення, а контроль за легальністю фінансових операцій допомагає у боротьбі з ухиленням від податків і відмиванням коштів. Незважаючи на кількісний приріст перевірок на понад 100%, важливим залишається зосередження на якісному аналізі даних, що має стати пріоритетом для забезпечення ефективної реакції на злочинні фінансові схеми, особливо в умовах воєнного стану. Військові потреби вимагають адаптації стратегій фінансового моніторингу, зокрема, для забезпечення фінансування оборонних та безпекових ініціатив, що підкреслює необхідність розробки гнучких, але стратегічно виправданих підходів до використання фінансових ресурсів держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биковець А. Роль фінансового моніторингу у системі забезпечення національної безпеки держави. *Economic Analysis*. 2024. Volume 34. №1. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.144>
2. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
3. Закон України «Про національну безпеку України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
4. Звіт Державної служби фінансового моніторингу України за 2023 рік. Київ. 2024. URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/0350/zvity/zvit2023ukr.pdf>
5. Інформування про результати роботи Держфінмоніторингу за 9 місяців 2024 року. *Державна служба фінансового моніторингу України*. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/news/Infarmuvannz9misatciv.html>
6. Новак О.С., Дідківська Н.І. Роль фінансового моніторингу у забезпеченні фінансової безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2016. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5511>
7. Середа Є., Сокирко О., Шепиленко В. Фінансовий моніторинг в системі національної безпеки України. *Економіка та суспільство*. 2024. №62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-82>
8. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. Наказ Президента України від 11 серпня 2021 року №347/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>

9. Фінансовий моніторинг. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring>
10. Financial Secrecy Index. *Tax Justice Network*. URL: <https://fsi.taxjustice.net/country-detail/#country=UA&period=18>
11. Kovalenko V., Shevtsova O., Sheludko S. Effectiveness of the regulatory enforcement for AML in Ukraine: Is it all quiet on the financial front? *Financial and Credit Activity*. 2024. 6(59). URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4550>
12. Lovinska L. Building personnel potential for financial monitoring as a prerequisite for financial security of Ukraine. *WUNU Digital Repository*. 2024. Pp. 673-675 URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/52866/1/Monogr_Fin_forum.pdf#page=673
13. Maletova O., Utkina M., Sukhonos V. V. Financial monitoring with humanitarian assistance: Improving transparency and effectiveness in relief efforts. *Journal of Money Laundering Control*. 2025. Vol. 28, Is. 1. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JMLC-01-2023-0017/full/html>
14. Shevchenko I., Panasyuk V., Uzhva A., Lagodiienko N. Harmonization and standardization of accounting as a means of ensuring sustainable development in the conditions of globalization. *Review of Economics and Finance*. 2024. 22. Pp. 77-85. URL: https://refpress.org/wp-content/uploads/2024/11/Paper-9_REF.pdf
15. Worldwide Governance Indicators for Ukraine. WorldBank. 2018-2023. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>

REFERENCES

1. Bykovets, A. (2024). The role of financial monitoring in the national security system of the state. *Economic Analysis*, 34(1). <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.144>
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (n.d.). *Law of Ukraine «On Prevention and Counteraction to Legalization (Laundering) of Criminal Proceeds, Terrorist Financing and Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destruction»*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
3. Verkhovna Rada of Ukraine. (n.d.). *Law of Ukraine «On National Security of Ukraine»*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
4. State Financial Monitoring Service of Ukraine. (2024). *Annual report 2023*. <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/0350/zvity/zvit2023ukr.pdf>
5. State Financial Monitoring Service of Ukraine. (2024). *Information on the results of the State Financial Monitoring Service for 9 months of 2024*. <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/news/Infarmuvannz9misatciv.html>
6. Novak, O. S., & Didkivska, N. I. (2016). The role of financial monitoring in ensuring the financial security of the state. *Efficient Economy*, (12). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5511>
7. Sereda, Y., Sokyрко, O., & Shepylenko, V. (2024). Financial monitoring in the national security system of Ukraine. *Economy and Society*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-82>
8. President of Ukraine. (2021). *Strategy of Economic Security of Ukraine for the period until 2025*. Presidential Decree No. 347/2021. <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>

9. National Bank of Ukraine. (2024). *Financial monitoring*.
<https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring>
10. Tax Justice Network. (n.d.). *Financial Secrecy Index: Ukraine*.
<https://fsi.taxjustice.net/country-detail/#country=UA&period=18>
11. Kovalenko, V., Shevtsova, O., & Sheludko, S. (2024). Effectiveness of the regulatory enforcement for AML in Ukraine: Is it all quiet on the financial front? *Financial and Credit Activity*, 6(59).
<https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4550>
12. Lovinska, L. (2024). Building personnel potential for financial monitoring as a prerequisite for financial security of Ukraine. In *Monograph: Financial Forum* (pp. 673–675). WUNU.
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/52866/1/Monogr_Fin_forum.pdf#page=673
13. Maletova, O., Utkina, M., & Sukhonos, V. V. (2025). Financial monitoring with humanitarian assistance: Improving transparency and effectiveness in relief efforts. *Journal of Money Laundering Control*, 28(1). <https://doi.org/10.1108/JMLC-01-2023-0017>
14. Shevchenko, I., Panasyuk, V., Uzhva, A., & Lagodiienko, N. (2024). Harmonization and standardization of accounting as a means of ensuring sustainable development in the conditions of globalization. *Review of Economics and Finance*, 22, 77–85. https://refpress.org/wp-content/uploads/2024/11/Paper-9_REF.pdf
15. World Bank. (2018–2023). *Worldwide Governance Indicators for Ukraine*. <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>

Pikulina Olena, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Psychology, Faculty of Energy and Economic Process Management, Ukrainian State University of Science and Technology, Ukraine

Pochtamtsev Oleksii, Postgraduate Student at the Department of Economics and Economic Security, Faculty of Economics, Business and International Relations; Department of Economics and Economic Security, University of Customs and Finance, Ukraine

The role of financial monitoring in the system of national security

Abstract

The article focuses on defining the role of financial monitoring in ensuring Ukraine's national security during wartime. The purpose of the study is to highlight the importance of financial monitoring in maintaining state stability and security by countering the legalization of illicit income, financing of terrorism, and corruption. The research employed general scientific methods of cognition, including analysis, synthesis, generalization, a systematic approach, and comparison. The results demonstrate that financial monitoring in Ukraine serves as a key tool in mitigating risks that threaten the country's economic and political stability. In 2024, the banking sector registered 1.4 million requests for financial operation checks, reflecting significantly heightened control measures. The monitoring system operates on three levels, ensuring effective coordination among law enforcement agencies, financial institutions, and financial intelligence organizations. Monitoring activities contribute to territorial integrity, counteract terrorist activities, corruption, and embezzlement of state funds. Strengthening the stability of the banking system and controlling financial transactions bolster public trust while combating tax evasion and money laundering. The number of financial operation inspections increased by over 100%, but effective crime prevention emphasizes the need for high-quality data analysis. In the context of martial law, adapting financial monitoring strategies has become particularly relevant, aimed at ensuring transparent and targeted funding for defence and security needs. This requires the development of strategically justified yet flexible approaches to managing state financial resources. The practical significance of the study lies in identifying ways to enhance the efficiency of financial monitoring to strengthen national security.

Keywords: financial monitoring; national security; corruption; banking system; martial law.

Cite as: Pikulina, O., and Pochtamtsev, O. (2025). The role of financial monitoring in the system of national security. *Economic analysis*, 35 (1), 273-282. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.273>